

شرح جامع

تاریخ شهر و شهرسازی

«هنر»

(برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای)

مولفان: محسن اسماعیلی - حمیدرضا ابراهیم‌خانی

پیشگفتار مؤلف

کتاب پیش رو حاصل بیش از ۳ سال تلاش وافر نگارندگان در جمع آوری و گردآوری مجموعه ای منسجم و مستند بوده که سرانجام در سال ۸۹ به عرصه نشر رسید. تاریخ شهر و شهرسازی ایران و جهان از جمله دروس تخصصی آزمون کارشناسی ارشد در گرایش برنامه‌ریزی شهری بوده هم از این‌رو این مجموعه در پی پاسخگویی به دانش آموختگان شهرسازی می باشد. بدلیل قرابت برخی مفاهیم و معانی پایه در هر دو گرایش، مجموعه مختص داوطلبان طراحی شهری با اندکی تغییر ارائه می گردد تا مطالب مورد نیاز داوطلبان طراحی شهری را پوشش دهد.

لازم به تذکر است که مجموعه پیش رو با هدف حداکثر انطباق با آزمون های کارشناسی ارشد ۱۰ سال گذشته طبقه بندی شده و طبیعتاً در بعضی موارد خاصه داوطلبان نیازمند مطالعات گسترده تر و آگاهی از مسائل روز شهرسازی کشور می باشند. با این حال می توان این اطمینان قلبی را به داوطلبان آزمون کارشناسی ارشد داد که مجموعه حاضر دارای بیشترین همپوشانی ممکن با سوالات سالیان گذشته می باشد و با طبقه بندی مشخص و منسجم از توان لازم جهت شکل دادن به ساختار ذهنی دانش آموختگان برخوردار است.

در پایان بر خود واجب می دانیم که از حسن همکاری موسسه انتشاراتی ارشد بویژه جناب آقای قهرمانی و تمامی دست اندرکاران پرتلاش مجموعه تشکر وافر نموده و قدردان کمک های بی دریغ فکری جناب آقای مهندس خادم الرضا و همکاری های مشفقانه سرکار خانم مهندس توار بابکری و مهندس قصدی باشیم. باشد که قدمی اندک در راه تسهیل امر داوطلبان و دوست داران عرصه علم و دانش برداشته باشیم.

محسن اسماعیلی و حمیدرضا ابراهیم خانی

بهار ۸۹

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

بخش اول: تاریخ شهر و شهرسازی جهان فصل اول: تاریخ شهر و شهرسازی جهان - تمدن‌های اولیه

دوران پیش از پیدایش شهرها.....	۱۵
- نظریه هیدرولیک (انقلاب کشاورزی و انقلاب شهری):.....	۱۷
تمدن‌های اولیه.....	۱۸
نکات تکمیلی تمدن‌های اولیه.....	۱۸
تمدن بین‌النهرین.....	۱۹
نکات تکمیلی تمدن بین‌النهرین:.....	۲۳
تمدن مصر.....	۲۴
نکات تکمیلی تمدن مصر.....	۲۵
تمدن هند (هاراپا).....	۲۶
نکات تکمیلی تمدن هند.....	۲۸
تمدن‌های آمریکای مرکزی (لاتین).....	۲۹
نکات تکمیلی آزتکها.....	۲۹
نکات تکمیلی تمدن مایاها:.....	۳۰
نکات تکمیلی اینکاها:.....	۳۱
تمدن چین.....	۳۱
نکات تکمیلی چین.....	۳۲
- تمدن ژاپن.....	۳۳
نکات تکمیلی ژاپن.....	۳۴

فصل دوم: تاریخ شهر و شهرسازی جهان - تمدن‌های یونان و روم

تمدن یونان (هلاس).....	۴۱
۱- یونان هومری یا عصر تاریکی (۱۲-۸ ق م).....	۴۱
یونان باستان (۸-۶ ق م).....	۴۲
۲- عصر کلاسیک (۶-۳ ق م).....	۴۴
۳- عصر هلنیستی (۳ ق م).....	۴۴
نکات تکمیلی تمدن یونان.....	۴۹

۵۳.....	تمدن روم:.....
۵۵.....	تمدن رم.....
۵۸.....	نکات تکمیلی روم:.....

فصل سوم: تاریخ شهر و شهرسازی جهان - قرون وسطی - رنسانس و عصر صنعت

۶۹.....	قرون وسطی.....
۷۰.....	چگونگی شکل گیری شهر در قرون وسطی (BOURG و URB).....
۷۲.....	عناصر و اجزای اصلی تشکیل دهنده شهر قرون وسطی.....
۷۳.....	نوشهرها در قرون وسطی.....
۷۴.....	معماری قرون وسطی:.....
۷۵.....	- بیزانس.....
۷۵.....	آثار معماری بیزانس.....
۷۶.....	نکات تکمیلی قرون وسطی.....
۸۲.....	رنسانس:.....
۸۲.....	مقایسه رنسانس و قرون وسطی در شکل دهی به فضا.....
۸۵.....	۳- لندن.....
۸۹.....	۴- ایتالیا.....
۹۲.....	فرانسه.....
۹۷.....	دیگر نقاط اروپا.....
۱۰۲.....	نکات تکمیلی رنسانس.....
۱۰۸.....	عصر صنعت.....

فصل چهارم: تاریخ شهر و شهرسازی ایران پیش از اسلام

۱۲۱.....	تاریخ شهر و شهرسازی ایران پیش از ماد.....
۱۲۲.....	دوران پیش از مادها.....
۱۲۳.....	دوران ماد (قرن ۹ تا ۷ قبل از میلاد).....
۱۲۴.....	نکات تکمیلی دوره ماد:.....
۱۲۶.....	دوران هخامنشی (قرن هفتم تا چهارم قبل از میلاد).....
۱۲۸.....	نکات تکمیلی هخامنشیان:.....
۱۳۱.....	دوران سلوکیان (قرن سوم ق م) - شیوه پارسی - هلنی.....
۱۳۴.....	نکات تکمیلی سلوکیان:.....
۱۳۵.....	دوران اشکانی (قرن سوم ق م تا قرن سوم میلادی).....
۱۳۶.....	طبقات اجتماعی دولت اشکانی:.....
۱۳۸.....	نکات تکمیلی اشکانیان:.....
۱۳۹.....	دوران ساسانیان (قرن سوم تا هفتم میلادی).....
۱۴۴.....	نکات تکمیلی ساسانیان:.....

فصل پنجم: تاریخ شهر و شهرسازی ایران پس از اسلام تا دوران معاصر

۱۵۴.....	عوامل مشخصه شهر در دوره اسلامی (مسجد - بازار - محله).....
۱۵۷.....	شهرنشینی، شهرگرایی و شهرسازی در دوران متقدم اسلامی.....

۱۵۹ سازمان و ساخت شهر از قرن یکم هجری تا چهارم هجری (۷ تا ۱۱ میلادی)
۱۶۰ نکات تکمیلی دوران متقدم اسلامی:
۱۶۳ سامانیان
۱۶۶ نکات تستی سامانیان:
۱۶۹ بوئیان
۱۷۱ نکات تکمیلی آل بویه:
۱۷۱ سلجوقیان و خوارزمشاهیان
۱۷۴ نکات تکمیلی سلجوقیان و خوارزمشاهیان :
۱۷۶ ایلخانان مغول
۱۷۸ نکات تکمیلی مغول:
۱۷۹ صفویان
۱۸۴ مکتب اصفهان
۱۸۵ اصولی که در شکل گیری شهر و فضا های شهری در شهر سازی مکتب اصفهان داریم :
۱۹۰ نکات تکمیلی صفویان:
۱۹۳ افشاریه
۱۹۴ زندیه
۱۹۵ نکات تکمیلی افشاریه و زندیه :

فصل ششم : تاریخ شهر و شهرسازی ایران دوران معاصر

۲۰۳ قاجاریه
۲۰۳ دوره اول
۲۰۵ دوره دوم :
۲۰۹ نکات تکمیلی قاجاریه:
۲۱۳ ساخت و سازمان شهر و تحول آن در دوران پهلوی دوره اول ۱۳۰۴-۱۳۲۰
۲۱۶ دوره دوم حکومت پهلوی ۱۳۲۰-۱۳۵۷
۲۱۷ نکات تکمیلی پهلوی:

ضمائم

۲۲۴ ضمیمه ۱
۲۲۴ عناصر و فضاهای بازار
۲۲۵ نکات تکمیلی در مورد بازارها:
۲۲۶ ضمیمه ۲
۲۲۶ نظریه ضدیت با شهر گرایی
۲۳۰ ضمیمه ۳
۲۳۰ نام قدیمی و جدید شهرهای ایران